

Propostes per a l'Avantprojecte de Llei Trans*

Antecedents.....	2
Procediment.....	3
Forma	3
Continguts.....	4
Autodeterminació de gènere.....	4
Equitat social.....	6
Renda Bàsica Universal.....	6
Persones trans* en especial vulnerabilitat.....	6
Habitatge	7
Ocupació.....	8
Infància i adolescència.....	8
Salut	10
Educació.....	12
Violències masclistes.....	14
Centres penitenciaris	15
Reparació.....	16
Infraccions i sancions	16
Infraccions lleus	16
Infraccions greus.....	16
Infraccions molt greus.....	17

Antecedents

Catalunya disposa d'un context social a l'avantguarda dels drets trans*. La feina realitzada durant anys per l'activisme trans* en tots els sectors de la societat ens permet avui en dia tenir una societat amb una àmplia mirada inclusiva i transfeminista.

En altres llocs l'activisme trans* s'ha centrat en qüestions purament identitàries i en la reducció de la violència (bàsicament en polítiques de modificació del propi cos i la pròpia documentació), en canvi, al nostre país aquesta mirada, tot i necessària, no és suficient per satisfer a la majoria de persones trans*. No volem que aquesta llei sigui una còpia de les altres lleis trans* autonòmiques espanyoles, que són insuficients i que la majoria de qüestions que reconeixen ja estan a la llei 11/2014. Volem una llei feta *de novo* que respongui a les necessitats de les persones dissidents del sexe-gènere de Catalunya. Apostem per polítiques alliberadores i emancipadores que permetin a les persones viure lliurement la seva identitat de gènere i expressió de gènere i emancipar-se econòmicament per no estar en una permanent situació de dependència i precarietat. Anhelem aquesta mirada en la futura llei trans* catalana. Reclamem que faciliti el nostre reconeixement social com a persones tan vàlides com qualsevol altra i redueixi la pressió social que patim per encaixar en la cisonorma. El nostre objectiu no és semblar cis sinó poder ser com som en pau.

Actualment una gran quantitat de persones trans* a Catalunya viuen en condicions injustes degut a la transfòbia social. Aquest és el principal factor limitant amb el que ens trobem sense eines a l'hora d'assistir altres persones trans*, de fer front a les nostres pròpies vides, i fins i tot, d'organitzar-nos en entitats que permetin la nostra participació en la societat. Moltes persones obertament trans* no tenen poder sobre les seves vides perquè depenen econòmicament de familiars que no les respecten, no tenen accés al mercat laboral o l'abandonen per por a la violència, els ingressos que tenen provenen de l'economia submergida (cures i treball sexual principalment) i no poden llogar un habitatge, no tenen el rendiment escolar que haurien de tenir perquè no estan còmodes als centres educatius o tenen una situació de salut mental i/o física complicada degut a la transfòbia i que han patit i a la precarietat a la que la transfòbia les ha arrossegat. Cal trencar aquest bucle de transfòbia i precarietat que ens porta a l'exclusió social. Per això pensem que els dos pilars fonamentals de la llei han de ser **feina i habitatge**, cal garantir un lloc segur on viure a les persones trans* víctimes de violència i discriminació o en situació de precarietat econòmica i cal facilitar que tinguin accés al mercat laboral en condicions justes. En cas que no sigui possible l'accés al mercat laboral cal garantir uns ingressos mínims adaptant les condicions per demanar la Renda Garantida de Ciutadania a les realitats de les persones trans*. Calen mesures per fer dels centres educatius i els entorns laborals espais segurs per les persones trans*. També és necessària una atenció sanitària que no es basi en la tutela mèdica, que s'adapti a les necessitats de les persones trans*, que respecti les seves decisions i que no les forci a encaixar en idees preconcebudes sobre com han de ser els homes i les dones.

La transmisogínia mereix una atenció explícita i detallada en la llei trans catalana. L'odi cap a les dones trans*, en tot el seu espectre, és una tràgica tradició secular que cal erradicar de la nostra societat. Cal la inclusió explícita de les dones trans* en totes les polítiques contra la violència masclista, incloses les mesures d'integració laboral i els pisos-refugi per a les víctimes de violència masclista. Cal incloure en aquestes mesures les dones que no tenen regularitzada la documentació amb el gènere correcte, en particular les dones trans migrants.

En resum, la llei trans* no pot reduir-se només a que se'ns tracti pel nostre nom i gènere, han de ser servir per compensar totes les desigualtats socials que pateixen les persones que no tenen una identitat de gènere, una expressió de gènere i unes característiques sexuals normatives.

La situació social a Catalunya és idònia per fer una llei trans* pionera que sigui referència a tot el món. El nostre país disposa d'un bon suport social en aquesta matèria en un gran nombre de sectors de la societat; de grans activistes amb els coneixements, la capacitat i la força per guiar el camí i, creiem i esperem, que també de la voluntat política necessària per fer-ho possible.

Procediment

Requerim que tot el procediment d'elaboració i posteriorment aplicació de la llei compti amb la major participació possible de persones trans*. L'Associació Lobby Trans* exigirem ser-hi presents però també que ho siguin la resta de companyes que militen en altres entitats, coincideixin o no amb la nostra mirada. No volem un text predefinit que no pugui canviar sinó que volem que durant tot el procés s'escoltin les propostes dels agents rellevants en els sectors socials i polítics de cada àmbit concret de cara a poder fer una llei millor. Esperem que les rivalitats que existeixen, tant dins el món de la política com dins el món de l'activisme, no siguin un entrebanc a l'hora de tenir la millor llei possible i que s'imposi l'objectiu de la defensa de drets per davant de qualsevol interès personal o partidista.

Forma

Cal que la llei tingui perspectiva feminista i que estigui orientada a trencar la norma cissexista així com la resta de normes derivades del sistema patriarcal. No volem una llei que ens renormalitzi i ens obligui a encaixar en un marc conceptual predefinit com ho fan les propostes de lleis espanyoles (estatals i autonòmiques) sinó una llei pensada per poder viure lliurement independentment de la identitat de gènere, l'expressió de gènere i les característiques sexuals de cada persona. Les mesures que contempli han de ser útils per tot l'espectre de persones dissidents del gènere independentment de com es defineixin: transsexuals, transgènere, no binàries, travestis, crossdressers, persones amb ploma, etc. Això passa per oblidar les definicions i caselles identitàries i centrar-se en la necessitat de poder expressar el teu gènere lliurement. S'hauria de tractar d'una llei no només dirigida a les persones trans* sinó a tota la societat, que permeti a tothom ser més lliure respecte de l'eix de gènere.

La mirada de la llei i del debat públic ha de centrar-se en la defensa del dret de les persones a viure i decidir sobre les seves pròpies vides i no en marcs definitoris basats en presentar-nos com persones amb una problemàtica, aquesta mirada sempre acaba en tutela de suposad*s expert*s sobre nosaltres. Només reconeixem com a expertes aquelles persones que han viscut una experiència trans*.

Per altra banda, pensem que és necessari que aquesta llei eviti les mesures de *gender policing* que sovint s'utilitzen en l'atenció a les persones trans*. Coses com intentar "detectar" persones trans* pel seu comportament com figura en alguns protocols educatius i mèdics (no els catalans) o validar si una persona és trans* "de veritat" o no en funció de la seva expressió de gènere són contràries a l'autodeterminació de gènere i tradicionalment han portat a la patologització (per exemple: si un nen té un comportament "femení" el portem al metge). Aquest tipus de mesures s'utilitzen sovint per tant per atribuir com per negar l'etiqueta trans* per part de terceres persones amb un criteri arbitrari i sexista.

Creiem que la llei no solament hauria de ser trans* sinó trans* i intersex. Les persones intersex no tenen cap garantia jurídica dels seus drets, actualment només apareixen de manera testimonial a la llei 11/2014. Pensem que és una oportunitat per tendir la mà a les persones intersex ja que si no es fa junt amb aquesta llei serà difícil i lent que en puguin impulsar una d'específica ja que l'activisme intersex ara mateix no disposa de molta força per les seves dificultats d'organització però en canvi sí que hi ha els referents suficients per aportar a aquesta llei les seves reclamacions i construir-la plegades.

Necessitem sentar precedent en les lleis d'igualtat per tal d'aconseguir fer-les més fàcils d'aplicar independentment del coneixement i de la voluntat de l'executiu de torn. És un problema generalitzat que afecta a totes les lleis d'aquest tipus i pensem que l'experiència i el coneixement adquirit durant anys amb les lleis d'igualtat entre homes i dones i les lleis LGTBI+ ens permet donar un pas endavant en la consolidació d'aquest tipus de lleis. Això requereix que, a banda del contingut que faci referència al reconeixement de drets que ha de ser més genèric i abstracte, també es defineixin els mecanismes administratius concrets que han de garantir aquests drets reconeguts en base als òrgans i procediments administratius prèviament existents per tota la població. Exigim, com tenen la majoria de lleis, que aquesta especifiqui l'obligació del govern realitzar per decret un únic reglament que serveixi

per indicar com cal aplicar cada punt de la llei i que inclogui un termini per fer-ho. Creiem que el coneixement adquirit amb l'experiència de la llei 11/2014 hauria de permetre al govern fer aquest decret, en tot cas ens posarem a la disposició del govern per col·laborar-hi i assessorar-lo en aquesta tasca. Tanmateix, és igualment necessari que la llei es doti d'una partida pressupostària suficient com per fer possible la seva aplicació.

Per altra banda, cal afegir una disposició addicional que esmeni la llei 19/2020 i substitueixi el terme "identitat sexual" per el terme "identitat de gènere" amb l'objectiu de no generar confusió en la terminologia jurídica catalana. La llei 11/2014 introdueix el concepte d'identitat de gènere que es fa servir majoritàriament en l'àmbit acadèmic català i també és el que genera més consens dins del propi col·lectiu trans. En canvi, la llei 19/2020 parla d'identitat sexual, un terme que genera confusió perquè sovint es fa servir per referir-se a la pròpia concepció de la orientació sexual, per exemple, en epidemiologia es fa servir el terme HSH (homes que tenen sexe amb homes) perquè alguns d'ells no es consideren homosexuals ni bisexuals, aquest és un exemple de la diferència entre orientació i identitat sexual. Suposem que aquest canvi es deu a la influència del castellà ja que en aquesta llengua es va començar a utilitzar el terme "identidad sexual" com a sinònim de la identitat de gènere arran d'una traducció ideològica del DSM-IV on els "gender identity disorders" es tradueixen com a "trastornos de la identidad sexual" però en català mai ha estat estés aquest ús. Per altra banda, parlar d'identitat sexual enlloc d'identitat de gènere facilita situar la pressió sobre els nostres cossos (sexe) enlloc d'on realment cal posar-la que és a la societat (gènere).

Continguts

Pel que fa al contingut de la llei nosaltres visualitzem quatre grans blocs diferenciats. Un primer bloc referent a l'autodeterminació de gènere on es reconegui aquest dret i s'explicitin els mecanismes necessaris per garantir-lo. El segon bloc faria referència a les polítiques socials per compensar les desigualtats que pateixen les persones trans*. El tercer bloc inclouria mesures de reparació per les víctimes de la transfòbia institucional sistematitzada durant dècades. Per últim, caldria un bloc d'infraccions i sancions estableixi mesures per evitar situacions de transfòbia i i donar suport a les víctimes de fets transfòbics.

Autodeterminació de gènere

Cal que la llei reconegui el dret a l'autodeterminació del gènere com el que és, un dret humà inherent a totes les persones i no condicionat al fet de ser trans* (Art. 8.2 de la Carta Europea de Drets Humans). Nosaltres entenem que aquest dret es vulnera a tothom des del moment del naixement quan se'ns assigna legalment una categoria d'home o de dona tant a nivell legal com a nivell social i que desencadena tota una sèrie d'expectatives que condicionen el nostre futur. Entenem que aquesta perspectiva va potser més enllà del que aquesta llei pot regular però no estaria de més fer-ne una referència al preàmbul. En tot cas, considerem que és un dret tant de les persones cis com de les trans, tot i que, en termes generals, només aquelles a les que ens han assignat un gènere que no es correspon amb la nostra identitat solem tenir la necessitat de canviar-ho legalment fent ús d'aquest dret. Perquè el dret a l'autodeterminació de gènere sigui efectiu, en qualsevol àmbit de la nostra vida, no han d'haver-hi tuteles mèdiques, administratives, judicials ni socials i només la pròpia declaració de la persona ha de ser suficient. L'única persona *experta* a consultar el propi gènere és la pròpia persona. A més a més, entenem que les identitats de gènere no han de ser necessàriament fixes en el temps, per tant pensem que cal garantir l'exercici de la modificació de les dades com a part d'aquest dret tantes vegades com la persona consideri necessari i sense cap límit de temps.

Per tal d'assegurar la universalitat d'aquest dret caldrà mencionar explícitament que es reconeix també als següents grups de persones, sovint excloses dels procediments: Persones no binàries, persones sense nacionalitat espanyola, menors d'edat, persones amb discapacitat psíquica o física, persones

amb algun trastorn mental diagnosticat i les persones amb la capacitat d'obrar modificada judicialment.

En termes pràctics doncs, cal reconèixer el dret de les persones a ser tractades d'acord amb el nom, pronoms i gènere gramatical amb que elles declariïn identificar-se. Aquest reconeixement ha de ser en tots els àmbits de la vida de les persones, tant públics com privats. Serà necessari, en conseqüència, incloure com una infracció d'aquesta llei la vulneració d'aquest dret, tant per part de persones individuals com per part d'ens públics i privats.

Per tal de fer-ho factible, principalment per aquelles persones que no hagin pogut canviar la seva documentació d'àmbit estatal que seran moltes, és necessari que a les bases de dades hi figurin les següents 4 caselles:

- Nom (nom amb que la persona vol ser tractada)
- Gènere (gènere gramatical amb que la persona vol ser tractada)
- Nom registral (nom legal de la persona)
- Sexe registral (sexe legal de la persona)

Els dos camps que fan referència a la informació registral seran únicament a efectes d'identificació legal de la persona i seran tractats com a categories especials de dades per garantir el dret a la intimitat. Els altres dos camps seran els que els ens públics i privats faran servir per referir-se a la persona de manera pública o directa i, en cas que la persona no sol·liciti modificar-los expressament, s'ompliran per defecte amb el contingut del camp registral equivalent. A més a més, la categoria gènere haurà d'incloure una tercera opció de gènere per tal de fer efectiu el dret d'autodeterminació de gènere també per les persones no binàries.

Per tal de complir amb la jurisprudència sobre aquest tema tant del TS com del TEDH caldrà explicitar que l'administració haurà d'establir un procediment administratiu que suposi un tràmit ràpid i senzill.

Un mecanisme administratiu que considerem adient per fer efectius aquests canvis en la documentació és una declaració responsable de la pròpia persona, acompanyada de la dels tutors legals en el cas de persones menors de 12 anys que no tinguin la maduresa suficient o persones amb la capacitat d'obrar modificada judicialment. Tanmateix, aquests dos grups de persones podran sol·licitar ser considerades com a persones especialment vulnerables i fer la sol·licitud del canvi de nom i gènere a través d'aquesta via. Com a aclariment, posem el límit de 12 anys per ser coherents amb la jurisprudència del TC que considera que s'ha de permetre el canvi de sexe registral a les persones menors d'edat amb la maduresa suficient, ja que 12 anys és l'edat en que es sol considerar que les persones d'edat tenen la suficient maduresa per ser escoltades en un procediment judicial.

Per altra banda, cal assegurar que les decisions sobre persones trans* no es prenguin sense les persones trans* mitjançant comitès de seguiment en cada servei específic per a persones trans* que valorin i reportin anualment la feina realitzada. Aquests comitès de seguiment s'establiran per a cada servei de la Generalitat a nivell nacional i pels corresponents serveis territorials. Opcionalment es podran constituir altres comitès de seguiment per serveis prestats per les administracions locals.

Els comitès de seguiment estaran formats com a mínim per una dona trans*, un home trans* i una persona no binària. També hi podrà formar part personal especialitzat de l'àmbit en el que es presta el servei, que donarà una opinió tècnica del servei a valorar i no com a expert en les pròpies persones trans*. En els comitès cal prohibir explícitament la participació de psiquiatres i psicòlegs clínics, disciplines que basen la intervenció en el diagnòstic i, per tant, per definició suposen una patologització de les identitats trans. Ja tenim experiència suficient per saber que s'intentarà colar en els comitès aquest tipus de perfil, no amb l'objectiu d'aportar una mirada des del seu camp de coneixement, sinó des de la tutela de considerar estan legitimats a prendre decisions sobre nosaltres en funció del que ells considerin convenient.

Les persones trans* que formaran part d'un comitè de seguiment seran proposades per les persones

trans* que representin alguna entitat del Consell Nacional LGBTI (CNLGBTI) i consensuades amb les entitats trans* que no en formin part. En cap cas persones cis participaran en l'elecció de les persones trans* dels comitès. Les persones proposades per formar part d'algun comitè de seguiment no podran ser vocals de les entitats al ple del CNLGBTI. Les persones elegides hauran de rendir comptes de la seva tasca davant de les entitats, ja siguin del CNLGBTI o no, que han participat en l'elecció.

Equitat social

Renda Bàsica Universal

Pensem que les polítiques trans* no han de ser només exclusives per persones trans*. Una millora de la situació social de tota la ciutadania repercutiria directament en el benestar de les persones trans*. Per això som partidaris d'establir una Renda Bàsica Universal per tota la ciutadania. Aquesta renda hauria de cobrir l'import suficient per garantir a totes les persones una vida digna i faria que gran part de les mesures socials que proposem en aquesta llei deixessin de ser necessàries. Proposem vincular al Parlament a l'obligació d'establir-la en un temps determinat mitjançant disposició addicional.

La proposta en renda bàsica universal és:

- Dissenyar i desplegar la renda bàsica universal a Catalunya com a prestació universal, bàsica, individual, indivisible i no computable als membres de la unitat convivencial per totes les persones que viuen a Catalunya, pel sol fet de viure-hi, amb la finalitat de protegir els mitjans necessaris per una vida digna i autònoma

Persones trans* en especial vulnerabilitat

Moltes persones trans* viuen situacions d'emergència social. Cal un sistema per valorar aquesta situació d'emergència en base a les característiques socio-econòmiques de cada persona per tal que les ajudes socials es prioritzin a les que viuen en aquesta situació i no a les que potser no les necessiten o no les necessiten tant. Hi ha diversos factors de risc que afavoreixen aquesta situació, com per exemple ser dona trans*, tenir expressions de gènere associades socialment a la feminitat, fer el trànsit d'adult, no tenir la documentació canviada, poc *passing*, la racialització, la nacionalitat o altres interseccions entre diferents discriminacions.

Pensem que cal un certificat que acrediti la situació de vulnerabilitat les persones trans* per tal de facilitar l'accés a algunes ajudes socials i de servir com a sistema d'harmonització de manera similar a la que ja es fa amb la Renda Garantida de Ciutadania (RGC).

Proposem que la llei protegeixi les persones trans* en especial vulnerabilitat amb les següents mesures:

- Els SAls, en col·laboració amb els serveis socials, podran expedir certificats d'especial vulnerabilitat per les persones trans* que s'hi trobin en aquesta situació pel seu context social i econòmic.
- Aquests certificats seran útils per facilitar l'accés a polítiques socials en matèria d'habitatge protegit, treball, accés a la Renda Garantida de Ciutadania també per menors de 25 anys i comptant amb els ingressos personals enlloc dels familiars, etc.
- Aquests certificats valoraran la situació de vulnerabilitat de la persona, en cap cas la seva identitat o pertinença al col·lectiu trans*.
- La Generalitat haurà de regular les condicions a tenir en compte per avaluar aquesta vulnerabilitat fent especial èmfasi a situacions de transfòbia viscudes, identitat i/o expressió de gènere relacionada socialment amb la feminitat, *passing*, documentació no canviada, pertinença a altres col·lectius discriminats incloent-hi els protegits per la Llei 19/2020 i les

treballadores sexuals, ingressos econòmics, lloc de residència i sensació de desprotecció en ell, etc.

Habitatge

L'habitatge és les gran emergència actuals del col·lectiu trans*, si sumem les persones viuen en entorns trànsfobs com les persones joves que tenen famílies trànsfobes, les persones que per motius econòmics i la greu situació d'atur que ens afecta han d'estar vivint en llocs on pateixen aquestes situacions, les persones dependents per motius d'edat, de salut física o mental, així com la gran quantitat de persones trans* sense llar, els prejudicis que provoquen que molts tenidors no vulguin llogar habitatges a persones trans* i les dificultats de les treballadores sexuals per poder llogar un habitatge ja que no disposen d'una nòmina que demostrï els seus ingressos ens trobem amb un panorama desolador provocat per la transfòbia social i per algunes situacions específiques que ens afecten. Totes nosaltres estem rodejades companyes que es troben en aquesta situació.

Una gran part dels esforços de l'activisme trans* avui en dia va destinat a resoldre aquesta problemàtica: teixir xarxes de solidaritat entre persones trans* per compensar aquesta mancança del sistema o trobar solucions d'emergència gràcies als centres socials okupats són el nostre pa de cada dia.

Per això pensem que una qüestió fonamental pot fer que aquesta llei sigui útil per millorar les nostres vides són les polítiques destinades a garantir l'habitatge.

- Comptar amb habitatge protegit d'emergència al que puguin accedir les persones trans que visquin una situació de violència al seu domicili habitual avalat a través de la interposició d'una denúncia penal per transfòbia o per valoració dels SAI amb coordinació amb els serveis socials.
- Blindar l'accés a l'habitatge de protecció especial destinat un 3% de l'habitatge públic a persones trans* en especial vulnerabilitat.
- Accés directe a les gestions en matèria d'habitatge a través dels SAI
- Blindar l'empadronament efectiu i directe a les entitats del tercer sector social a les persones trans* que es trobin en situació de sensellarisme per qualsevol que sigui el motiu
- Establir ajudes monetàries directes pel pagament del lloguer per persones trans* en situació d'especial vulnerabilitat.
- Accés directe de les persones trans* en situació d'especial vulnerabilitat als programes municipals i supramunicipals d'accés a l'habitatge públic participat i no participat
- Obligació dels tenidors privats d'habitatge a formalitzar el contracte de lloguer a persones trans* en un 10% que no són de protecció oficial sempre que s'ho puguin permetre
- Augmentar el nombre d'habitatge de protecció oficial en un 50% en un període no superior a 3 anys.
- Establir i desplegar un programa marc a Catalunya que destini residències específiques pel col·lectiu LGTBI+ en un període no superior a 3 anys.
- Contemplar l'accés gratuït als entorns residencials per persones trans en situació
- Disseny específic de programes social-residencials d'acompanyament a la reinserció vivencial per persones trans* en situació de sensellarisme
- Disseny específic de programes social-residencials d'acompanyament a la vida autònoma per persones que es trobin als programes del punt anterior

Ocupació

Millorar la situació ocupacional del col·lectiu és una de les principals reivindicacions actuals de l'activisme trans*. La dificultat a l'hora de trobar feina, mantenir-la després d'una transició i les situacions de transfòbia tant horitzontals com verticals als llocs de treball ens situen en una posició molt delicada a l'hora de poder mantenir una font mínima d'ingressos de forma legal, cosa que ens impulsa a buscar aquests ingressos en l'economia submergida. Urgeixen mesures per millorar la nostra ocupabilitat i la llei trans* no pot ser aliena a aquesta situació.

- Les administracions públiques catalanes estaran obligades a contractar un 3% de persones trans en situació d'especial vulnerabilitat.
- La Generalitat establirà exempcions fiscals i ajudes al pagament de les capitalitzacions de la Seguretat Social per les empreses que contractin persones trans* en risc d'especial vulnerabilitat.
- Ajudes directes a l'emprenedoria per part de persones trans*
- Establir mesures específiques per millorar l'ocupabilitat de les persones trans* que incloquin, entre altres, plans d'ocupació, orientació laboral, intermediació laboral, sensibilització a les empreses i ajudes a l'accés a la formació reglada
- Reconeixement del treball sexual com a treball i de tots els drets laborals a l*s treballador*s sexuals.
- No aplicació de la tercera locativa a Catalunya
- Reconeixement dels sindicats de treballador*s sexuals
- Disseny específic de programes d'atenció social en matèria d'habitatge, acompanyament a la vida autònoma i inserció laboral per les persones trans* treballadores sexuals que ho desitgin.

Infància i adolescència

Des de la nostra perspectiva, les infàncies i adolescències trans* ha de ser tractada com un forma d'existència tan vàlida i legítima com les cis. Entenem que entre les diferents realitats de persones dissidents del gènere, el trànsit de gènere és una decisió entre moltes possibles, un recorregut vital que habitualment pren una part de la gent. Ser trans* no és una decisió però fer una transició de gènere sí. Reivindiquem el dret de les persones trans* a prendre aquesta decisió sobre les seves pròpies vides, a encertar-la i a equivocar-la, a modular-la o reformular-la tantes vegades com calgui. Aquesta és l'única perspectiva respectuosa amb la dignitat humana, que ens permet tenir agència sobre les nostres pròpies vides.

La qüestió sobre com abordar l'acompanyament trans* en la infància i l'adolescència es centra en dues posicions extremades oposades entre sí i, al nostre parer, ambdues equivocades. Per una banda les posicions conversionistes i trànsfobes que intenten evitar que les persones siguin trans* i per altra banda les posicions hipernormativitzadores i igualment trànsfobes que pretenen que les persones no semblin trans*. Ambdues pequen del mateix prejudici, la creença de que tenen dret a tutelar les persones trans*

Les primeres parteixen del plantejament cissexista de pensar que és preferible que les persones no siguin trans. Ens sembla increïble que, després de dècades d'experiència científica que demostra que els intents per canviar la identitat de gènere d'una persona (bé sigui en un sentit o en el contrari) porten conseqüències nefastes per la seva salut mental, ara proliferin una sèrie de teories de la conspiració que proposen aquesta estratègia des d'una perspectiva suposadament progressista. Creiem que és necessari que la llei protegeixi a les persones trans* d'aquest perill per la salut pública a través dels mecanismes d'intervenció per protegit la infància i l'adolescència trans* que més avall detallarem i, a més a més, cal que prohibeixi les teràpies de conversió.

Les segones parteixen de l'aproximació també cissexista i tradicionalment utilitzada per la psiquiatria de pensar que les persones trans* hem de voler semblar-nos a les persones cis. Les seves tècniques sovint es basen en la premissa de que és necessari "detectar" a les persones trans* amb la màxima antelació possible i sotmetre-les a la intervenció psiquiàtrica. Sovint aquesta "detecció" es basa en pràctiques de *gender policing* que pretenen decidir sobre algú la seva condició de trans en base a la seva expressió de gènere i/o orientació sexual. Un exemple que il·lustra el funcionament d'aquestes pràctiques és el cas del noi basc que recentment va acudir a l'institut en falda i va ser enviat al psicòleg del centre per comprovar si era trans*. A més a més, aquesta estratègia no només s'utilitza en aquest sentit sinó també en el contrari, per negar la condició de trans* a les persones trans* menys normatives. El que més ens preocupa d'aquestes pràctiques és que sovint és fan des d'una voluntat transpositiva sense adonar-se'n del problema de fons. Creiem que la llei ha de ser-ne conscient, evitar aquesta estratègia que condueix a la patologització i prohibir explícitament aquest abordatge.

En resum, entre aquestes dues perspectives, pensem que les persones trans* de totes les edats tenen dret a dret a conèixer l'existència de persones trans* i a rebre informació fiable sobre les realitats trans i sobre els procediments mèdics i socials que altres persones utilitzen en les seves transicions de gènere. Amb aquesta informació a l'abast de tothom, les decisions que les persones triïn sobre què volen fer al respecte amb la seva vida i la manifestació com a persona trans* corresponen únicament a la pròpia persona, independentment de la seva edat. Pensem que mai és ni massa tard ni massa aviat per realitzar una transició de gènere i que cal respectar els temps i la voluntat de la persona a l'hora d'expressar la seva identitat i evitar qüestionar-la. En el cas dels infants i adolescents, així com de les persones amb capacitats intel·lectuals diverses, aquest qüestionament de la seva identitat s'intensifica perquè intersecciona amb l'adultisme i el capacitisme.

Aquesta perspectiva és la única respectuosa amb els drets fonamentals de la infància i l'adolescència com el dret al lliure desenvolupament de la personalitat, el dret a la intimitat. Des de punt de vista de l'interès superior del menor s'hauria de tenir en compte aquesta perspectiva per evitar que les famílies i el personal mèdic tractin d'imposar les seves opinions que sovint només pretenen retrasar una transició inevitable. En les decisions irreversibles que puguin prendre infants i adolescents, ja sigui per acció o per inacció, i entenent com a decisions parcialment irreversibles en el camp mèdic tant l'hormonació creuada com el no bloqueig de la pubertat, cal respectar la voluntat del menor entenent com a únic límit possible, i per imperatiu legal, el que estableix la doctrina del menor madur sobre la competència que té la persona per entendre l'abast de les seves decisions i amb el dret inalienable a ser escoltat a partir dels 12 anys.

Ens preocupen especialment les persones infants i adolescents que no tenen el suport de les seves famílies, tant en els casos on algun* progenitor*/tutor* li dona suport però l'altre no com, i especialment, en els que no tenen el suport de cap d'ells. Aquestes persones actualment estan en una situació de desprotecció absoluta ja que es disposen pocs mecanismes per intervenir-hi. Cal que la llei tingui en compte aquestes situacions i doti l'administració de mecanismes d'intervenció, aquesta intervenció no ha de ser mèdica ni judicial, sinó administrativa. La llei ha de dotar explícitament a la Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència (DGAIA), coordinadament amb els Serveis d'Atenció Integral (SAI), de capacitat d'intervenció en aquests casos amb l'objectiu primer d'informar i mediar amb les famílies i vetllar pels drets dels menors i últim (poc desitjable però a vegades necessari) de fer-se càrrec de la tutela de l* infant o adolescent. Aquesta tutela podrà exercir-se de forma parcial i/o temporal i, en cas de conflicte entre la persona i algun* o ambd*s progenitor*s, tindrà la competència per avalar les decisions referents a la transició de l* infant o adolescent quan la doctrina del menor madur no ho permeti o es vulneri per part de la família.

- Respecte al dret a l'expressió de gènere d'infants i adolescents sense patir discriminació ni pressió per fer-los encaixar en la identitat de gènere assignada en néixer ni en cap altra.
- Respecte a la voluntat del menor en les decisions mèdiques i administratives sobre la seva transició d'acord amb la doctrina del menor madur.

- Respecte a l'autodeterminació de gènere de la infància i adolescència i a ser tractades d'acord amb la seva identitat de gènere.
- Garantia d'accés als tractaments hormonals de bloqueig de la pubertat i d'hormonació creuada sota la mateixa perspectiva.
- Capacitat d'intervenció per la Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència (DGAIA), coordinadament amb els Serveis d'Atenció Integral (SAI) amb les famílies on hi hagi risc de discriminació cap a l'infant o adolescent per la seva identitat o expressió de gènere.
- Capacitat d'intermediació i formació a les famílies en la situació anterior.
- Dotar a la DGAIA de la capacitat de fer-se càrrec de la tutela de l'infant o adolescent. Aquesta tutela podrà exercir-se de forma parcial i/o temporal i, en cas de conflicte entre la persona i algun* o ambd*s progenitor*s, tindrà la competència per avalar les decisions referents a la transició de l'infant o adolescent quan la doctrina del menor madur no ho permeti o es vulneri per part de la família.
- Les administracions catalanes hauran de formar a tots entorns familiars, independentment de si hi ha persones trans* o no, a través dels diferents canals de que disposi, des del Servei d'Orientació i Assessorament a les Famílies (SOAF) fins a les Associacions de Famílies d'Alumnes a través dels centres educatius.
- Tot el personal obligat a complir amb el deure d'intervenció en casos d'LGTBI-fòbia haurà d'informar als SAI de possibles indicis de discriminació en l'àmbit familiar. Els SAI tindràn la potestat per d'oferir aquesta formació a les famílies i d'informar a la DGAIA per que intervingui si aquestes s'hi neguen.
- Formacions seran obligatòries a l'entorn d'infants i adolescents, independentment de si hi ha persones trans*, especialment en els centres educatius, els entorns de protecció d'infants i adolescents tutelades, allà on es realitzin activitats extraescolars i en els espais de lleure destinats a infants i adolescents
- Els entorns de protecció per les persones tutelades, tant de la DGAIA com de les empreses concursades per l'administració hauran de comptar amb els protocols necessaris per atendre de forma transaccional a les persones trans* i, en obligat compliment d'aquesta llei, les derivin als Serveis d'Atenció Integral i, en cas que vulguin rebre informació sobre qüestions mèdiques relacionades amb el fet trans, a Trànsit.
- Tot el personal que atengui infants i adolescents tutelades haurà de rebre una formació específica.
- Creació d'una figura de coordinador* de gènere a la que les persones trans hi puguin recórrer.

Salut

No es pot fer una llei trans* a Catalunya sense incorporar la reivindicació històrica de més de 15 anys d'activisme trans* català: **tancar la U(T)IG** de l'Hospital Clínic on, encara avui, se'ns maltracta, se'ns patologitza, se'ns pressiona per adaptar els nostres cossos al CISTema i se'ns valida o invalida com a homes o dones en base a prejudicis sexistes i a la nostra capacitat d'encaixar en els rols de gènere.

Una reclamació fonamental és el blindatge per llei del Model d'Atenció a la Salut de les Persones Trans* català, pioner a tot el món i que garanteix una atenció despatologitzada i basada en el respecte a les decisions de les persones trans* sobre les nostres vides. També cal blindar les unitats Trànsit com a porta d'entrada a l'atenció a la salut de les persones trans*.

Cal també garantir l'accés als preparats hormonals que prenem, especialment donada la situació recurrent de desabastiment que patim. A més, cal garantir per llei totes les cirurgies que contempla l'actual Model d'Atenció a la Salut de les persones trans donat que, com hem constatat, la majoria d'aquestes cirurgies no es realitzen.

És especialment greu la situació de les mastectomies. Llista d'espera és infinita: en una setmana s'hi apunten tantes persones com cirurgies es fan en un any. Pitjor encara, només hi ha un centre públic que les realitza, l'Hospital Clínic, i la qualitat és pèssima. Gens sorprenentment, la qualitat de les cirurgies en aquest centre millora molt si s'accedeix als mateixos serveis des de l'atenció privada a través del BarnaClínic, que no és sinó l'entrada privada als mateixos serveis i cirurgians. Aquesta situació és un escàndol mèdic, i seria un escàndol públic si les persones trans* tinguéssim el poder per alçar la veu guanyar ressò. Desgraciadament les promeses del CatSalut en aquesta matèria no s'han complert. És significatiu que l'única operació que ha millorat en qualitat son les vaginoplàsties, gràcies a l'ampliació del servei a altres hospitals fora del Clínic. Catalunya està a la cua d'Espanya en matèria de cirurgies comuns en les trans*. És urgent, per tant, garantir-ne la qualitat i l'accés i escurçar les llistes d'espera als límits establerts per a moltes altres operacions (màxim 6 mesos).

Per altra banda, és necessari que el finançament públic contempli les pròtesis i els *binders* ja que són elements àmpliament utilitzats especialment per les persones transmasculines que no es volen o no es poden operar.

La llei també ens ha de garantir a les persones trans* amb capacitat gestant la no-discriminació en l'accés a Tècniques de Reproducció Humana Assistida i a la interrupció voluntària de l'embaràs. Cal que explícitament es mencioni que tenim l'accés garantit ja que actualment estem en un buit legal que comporta que sovint se'ns exclouï i que haurem de realitzar autèntics periples per poder-hi accedir.

De manera més específica, reclamem:

- Blindatge dels principis recollits al Model d'Atenció a la Salut de les persones trans* i obligació de reunió periòdica del seu comitè de seguiment
- Blindatge de les unitats Trànsit com a porta d'entrada principal per l'Atenció a la Salut de les persones trans*
- Desplegament territorial de les unitats Trànsit per garantir la equitat territorial i la seva presència a totes les regions sanitàries de Catalunya, procurant que la gestió d'aquest servei sigui donada per professionals transpositius i prèvia formació a Trànsit Barcelona.
- Tancament definitiu de la Unitat d'Identitat de Gènere de l'Hospital Clínic i prohibició de les aproximacions mèdiques que siguin tutelars i/o patològitzants.
- Blindar l'accés a tots els serveis i prestacions sanitaris a totes les persones trans* migrants en situació irregular independentment del seu lloc de procedència
- Inclusió de les persones trans* amb capacitat gestant en les mesures de Reproducció Humana Assistida en les mateixes condicions que les dones cisgènere.
- Mirada transinclusiva amb els homes trans* i persones no binàries en els programes de prevenció i de planificació d'embarassos.
- Garantir el dret a la interrupció voluntària de l'embaràs per les persones trans* amb capacitat gestant.
- Inclusió de les següents prestacions sanitàries persones trans* i garantia de la seva qualitat a la cartera de serveis del CatSalut: (1) àmbit quirúrgic: glotoplàstia, mamoplàstia, penectomia, orquiectomia, vaginoplàstia, clitoroplàstia, vulvoplàstia, mastectomia, masculinització de tòrax, histerectomia, salpingo-oferectomia, faloplàstia, metoidioplàstia. (2) àmbit farmacològic: totes les hormones en qualsevol que sigui el seu concentrat, dosi o forma d'administració. (3) àmbit

pròtesis: pròtesis de penis amb les següents capacitats, no necessàriament en la mateixa pròtesi: simular, orinar i penetrar, pròtesis de vagina, *binders*, logopèdia i feminització de la veu sempre que compleixin amb les garanties exigides per l'EAM i l'AEMPS.

- Reducció a un màxim de 6 mesos de les llistes d'espera per totes les intervencions quirúrgiques contemplades en aquesta llei i al Model d'Atenció a la Salut de les persones trans*
- Blindar el finançament dels tractaments hormonals en totes les seves formes i la seva gratuïtat per persones trans* en situació d'especial vulnerabilitat amb la finalitat de garantir l'accés universal
- Coordinació entre professionals de la xarxa pública o d'ús públic amb tots els serveis de referència per persones trans*
- Garantia del dret d'autodeterminació de gènere a tots formularis oficials i no oficials dels centres sanitaris públics, privats i concertats de Catalunya, independentment del lloc on estigui situada la seva seu fiscal. Caldrà garantir el dret al tractament d'acord amb la seva identitat i la seva recopilació en la documentació administrativa independentment de si "coincideix" o no amb el sexe que figura a l'historial mèdic.
- Obligació de les Mútues sanitàries d'expedir la documentació que dona accés als seus serveis d'acord amb el principi d'autodeterminació de gènere.
- Els formularis i targetes sanitàries s'hauran d'adaptar al nom i identitat de gènere de la persona d'acord amb el principi d'autodeterminació de gènere.
- Obligació del compliment d'aquesta llei a tots el sistema de salut inclent-hi centres i entitats públics, concertats i privats que prestin els seus serveis en territori Català independentment d'on es trobi la seva seu fiscal.
- Negociació del finançament a estudis científics o mèdics que no compleixen o s'amparin en els principis d'aquesta llei i en el coneixement científic.
- Parametritzar i incloure dones trans*, homes trans* i persones no binàries per separat, amb o sense VIH, a les enquestes i dades epidemiològiques.
- Disseny específic de programes d'atenció sanitària des d'un punt de vista comunitari per persones trans* que viuen amb VIH o sida.
- Creació de places específiques a les comunitats terapèutiques i demás recursos socials i sanitaris per persones trans* en situació de consum de substàncies tòxiques.
- Blindar l'accés als serveis de salut mental generalistes a per les persones trans* amb problemes de salut mental que no tenen a veure amb la seva transició. Es vetllarà especialment que l'abordatge es realitza sense cap patologització de les diferents identitats trans.
- Prohibició de l'abordatge de la salut mental en qüestions específicament derivades d'una transició de gènere per part de professionals de la salut mental de disciplines que utilitzen el diagnòstic com a eina bàsica de treball tals com la psiquiatria i la psicologia clínica.

Educació

Proposem les següents mesures en matèria educativa:

- Les mesures seran d'aplicació a tots els centres escolars de catalunya, siguin públics, concertats o privats.
- Blindar el respecte i la no-discriminació per raó d'identitat o expressió de gènere en l'àmbit escolar i educatiu, tant públic com privat, formal i no formal.

- Protecció de tota la comunitat educativa, independentment de la seva identitat i expressió de gènere, contra totes les formes d'exclusió social i violència, incloent-hi l'assetjament en l'àmbit escolar.
- Elaboració i seguiment de protocols d'atenció i referents de gènere degudament formats a qui acudir en els supòsits anteriors
- Dret a expressar lliurement la identitat de gènere i els trets distintius de la personalitat que formin part del seu procés identitari i a que es respecti la pròpia imatge física, elecció de la indumentària i elecció de les instal·lacions que segreguen per gènere.
- Formació als Equips d'Atenció i Assessorament Psicopedagògic en base als principis rectors d'aquesta llei.
- Elaboració, juntament amb representats del col·lectiu trans* d'un pla d'igualtat que contempli mesures i accions sobre educació inclusiva en les realitats trans*, mesures antidiscriminatòries, adaptació dels materials escolars i la definició de referents i procediments a seguir en casos de discriminació.
- El pla haurà de preveure la progressiva formació de tota la comunitat educativa sobre les realitats trans*. La formació serà dissenyada amb la participació del col·lectiu trans*. També preveurà la inclusió de la perspectiva trans* en els continguts sobre educació sexual, formació contra la transmisogínia i informació referent als mètodes anticonceptius no hormonals.
- Inclusió al currículum educatiu de Primària i Secundària de continguts que sensibilitzin sobre les normes internacionals de Drets Humans i els principis d'igualtat i no-discriminació, incloent-hi els relatius a la identitat i expressió de gènere. Inclusió expressa de les corporalitats trans* en els continguts escolars referents a anatomia, fisiologia, genètica i reproducció humana. Inclusió dels fonaments psicològics actualitzats a la realitat no patològica de les identitats trans* en els continguts referents a la psicologia.
- Respecte al dret a l'expressió de gènere sense rebre pressió per definir o negar la identitat de gènere d'una persona.
- Respecte a la identitat de gènere lliurement manifestada i als *tempos* i processos de reflexió que requereixi la persona. No s'exercirà pressió per definir la identitat de gènere ni es qüestionarà per part de tercers, tant en el sentit de definir-la al més aviat possible com de negar-la o dilatar el procés quan la persona manifesta tenir-la clara.
- Revisió i millora del protocol sobre alumnat trans* als centres educatius per tal d'incloure les següents mesures: inclusió i respecte a les identitats no-binàries. Inclusió de mesures per oferir pautes que facilitin una resposta educativa adequada mitjançant un procés d'acompanyament, sensibilització i formació en el centre educatiu i d'assessorament a l'alumnat, a la seva família, al professorat i, si n'és el cas, a la resta de la comunitat. Prevenir de situacions de transfòbia, exclusió, assetjament escolar o de violència de gènere des d'una coordinació institucional que permeti identificar-ne les necessitats i adoptar les mesures adients. Afavorir la sensibilització de tota la comunitat educativa, en coordinació amb les associacions LGTBI i altres agents socials, en matèria de diversitat de gènere, especialment als centres on s'activi aquest protocol i a les famílies d'aquest centre. El protocol serà revisat per un comitè de seguiment amb participació de persones trans*
- Participació de representants del col·lectiu trans en el disseny de les formacions del programa coeduca't i inclusió de la perspectiva trans* en els seus continguts.
- Els Departaments d'Educació i Igualtat i Feminismes impartiran al personal que treballa als centres educatius (docent, no docent i de serveis) formació sobre la diversitat de gènere així com informació de com actuar respecte als protocols establerts i la normativa vigent en casos

de discriminació o de necessitat d'acompanyament de les persones trans*.

- Es realitzaran accions per al foment del respecte i la no-discriminació per motius d'identitat i expressió de gènere.
- Inclusió en les formacions i obligacions d'aquesta llei i extensió del deure d'intervenció als monitors.
- Formació continuada del personal dels centres educatiu i inclusió dels continguts sobre gènere i drets humans necessaris per fer efectiva aquesta llei en els processos de selecció.
- Prohibició de finançament de projectes de recerca sobre el fet trans que utilitzin el diagnòstic (disfòria o incongruència de gènere, trastorn d'identitat de gènere) en alguna etapa de la recerca, com ara elaboració o descripció de poblacions estadístiques, o selecció de persones en mostres petites.

Violències masclistes

La violència masclista no es limita només a la violència que exerceixen els homes contra les dones pel fet de ser-ho i les persones trans* ho sabem molt bé. Les violències masclistes s'exerceixen des de la masculinitat cap a tot allò que la nostra societat associa al concepte de dona, bé sigui la identitat, l'expressió de gènere, els caràcters sexuals, les conductes afectivosexuals i els rols de gènere. Per exemple, entre dos homes cisgènere i homosexuals amb expressió de gènere masculina, iguals en tot excepte en el rol sexual: un actiu i l'altre passiu. Socialment es penalitza més a l'home passiu perquè aquesta societat considera que el fet que t'agradi que et penetri és una "cosa de dones", l'homofòbia afecta als dos, però aquesta penalització d'un rol considerat femení és pura misogínia que hi intersecciona. A més a més, sentir atracció per homes també es considera una cosa de dona i en el fons la LGTBI-fòbia i el masclisme tenen la mateixa arrel: el sistema patriarcal.

Rebutgem, per no correspondre amb l'experiència, tant les teories simplistes que defensen que el masclisme només es pateix per ser de sexe femella com les altres teories igual de simplistes i falses que defensen que el masclisme només es pateix per la identitat de gènere. Les persones trans* amb capacitat gestant, quan superem les barreres trànsfobes que ens limiten l'accés als nostres drets reproductius ens trobem amb les mateixes barreres que tenen les dones cisgènere. Les persones trans* amb una expressió de gènere femenina pateixen el mateix assetjament i agressions pel carrer que les dones cisgènere i les dones trans* son menystingudes, cosificades i hipersexualitzades com les dones cisgènere, per posar alguns exemples.

Resulta evident, doncs, que les dones trans* han d'estar protegides per tota la regulació que afecta a la violència masclista i tenir accés a les polítiques d'igualtat entre homes i dones en la mateixa mesura que les dones cisgènere. Pel mateix motiu, cal reconèixer els drets reproductius de les persones trans* amb capacitat gestant en la mateixa mesura que les dones cisgènere. Qualsevol discriminació de les persones trans* en aquest sentit per nosaltres no és un debat possible.

Per aquest motiu pensem que cal un abordatge integral de les violències masclistes realista amb la diversitat humana. Pensem que la resolució del Parlament Europeu, de 16 de setembre de 2021, amb recomanacions a la Comissió Europea sobre la identificació de la violència de gènere com un nou àmbit delictiu recollit a l'article 83 de l'apartat 1, del TFUE (2021/2035) recull la complexitat real de les violències masclistes. Cal, doncs, que la llei trans* reculli aquestes recomanacions.

Pensem que cal instar al Parlament a elaborar una llei contra les violències masclistes que protegeixi a tota la població i complementi les mesures ja recollides a la Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista i a la Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.

En resum, en polítiques contra la violència masclista proposem:

- Donar rang de llei a totes les mesures que competencialment sigui possible previstes a la resolució del Parlament Europeu, de 16 de setembre de 2021, amb recomanacions a la Comissió Europea sobre la identificació de la violència de gènere com un nou àmbit delictiu recollit a l'article 83 de l'apartat 1, del TFUE
- Instar al Parlament a aprovar una llei contra les violències masclistes amb una mirada àmplia, que permeti protegir a tota la població de les violències masclistes independentment del seu sexe, identitat de gènere, expressió de gènere i orientació sexual.

Centres penitenciaris

La reivindicació del col·lectiu trans* en matèria de presons és clara i estable des de fa dècades: no volem que se'ns obligui a estar als mòduls corresponents a la nostra identitat de gènere (renormativització cissexista) ni volem que se'ns obligui a estar als mòduls corresponents al nostre sexe assignat en néixer (transfòbia). Les persones trans*, independentment de la nostra identitat i expressió de gènere, tenim dret a triar aquell tipus de mòdul on ens sentim menys incòmodes i desprotegides perquè sabem que allà on anem serem vulnerables i vistes com el "bitxo raro".

Afortunadament, aquest és el model actual a Catalunya. Les persones trans* triem el mòdul on anem des del 2007, i sense necessitat de presentar cap diagnòstic psiquiàtric des del 2019. Una mesura que ha comportat la garantia dels drets d'algunes persones i cap vulneració de drets ni situació de perill per a ningú. Pensem que la instrucció 1/2019 recull aquesta perspectiva compartida pel col·lectiu i que cal que la nova llei trans* segueixi els mateixos principis que la van inspirar i els blindi amb una normativa amb rang de llei.

Per altra banda, pensem que cal explorar, amb les cauteles que calguin, la possibilitat de fer mòduls mixtes en algunes presons. És una solució reclamada per una part de la població interna cishetero que sovint vol poder estar amb els seus familiars, d'algunes persones LGB que no es senten còmodes als seus mòduls habituals i per les persones binàries i no-binàries que no vulguin haver de triar entre dues opcions binàries. A més a més, aquesta possibilitat permetria fer un repartiment del treball a les presons més equitatiu i eliminar-ne el biaix masclista que l'afecta.

Fem notar que la presència de dones trans* en mòduls de dones ha estat un element de demagògia transfoba intolerable. Confiam que, en redactar l'avantprojecte, el Govern no farà cabal a les teories de la conspiració i notícies que ens presenten a les persones trans*, en particular les dones, com un perill social amb l'objectiu de generar por i odi envers nosaltres. Cal remarcar que la majoria d'aquests *bulos* són informacions falses, no contrastades, sovint publicades en webs de *bulos* de l'extrema dreta i que casualment mai provenen dels 15 països que regulen l'autodeterminació de gènere. Sempre arriben de països on aquest dret no es reconeix i en canvi sí que hi ha moviments transfobs fortament organitzats.

En resum, en polítiques sobre els centres penitenciaris proposem:

- Donar rang de llei a les mesures establertes en la instrucció 1/2019 per garantir els drets i la no-discriminació de les persones trans* i intersex als centres penitenciaris.
- La Generalitat valorarà la possibilitat de creació de mòduls mixtes a les presons que per la seva mida ho permetin sense perjudici de que les persones trans* puguin seguir utilitzant la resta de mòduls en les mateixes condicions que actualment. Caldrà regular les condicions que han de complir l*s intern*s (delictes menors, possibilitat d'estar amb familiars, situació de violència o incomoditat per motius de gènere, població més vulnerable, etc.) per accedir-hi i garantir sempre una presència d'un mínim de 40% de dones.

Reparació

Celebrem que a la memòria preliminar es prevegi la inclusió de mecanismes de reparació històrica per a persones trans*, especialment per a les dones. Compartim plenament aquesta visió però ens semblaria molt cínic que l'avantprojecte es limités només a reparar aquelles violències que son responsabilitat de l'Estat i no reconegués les que son responsabilitat de la Generalitat. Per aquest motiu ens sembla indispensable reconeixer el dany causat i indemnitzar a totes les persones patologitzades per la Unitat d'Identitat de Gènere de l'Hospital Clínic.

Per tant, en matèria de reparació proposem:

- Indemnitzacions i reconeixement a les persones trans* condemnades judicialment durant el règim franquista.
- Indemnitzacions i reconeixement a les persones trans* ingressades en entorns Psiquiàtrics durant el règim franquista fos mitjançant sentència judicial o de forma involuntària a petició de familiars
- Indemnització i reconeixement a les persones patologitzades pel sistema català de salut, en concret per la U(T)IG de l'Hospital Clínic
- Indemnitzacions a les persones Trans* torturades durant el franquisme per part de la brigada político-social.
- Instaurem d'un memorial permanent pel col·lectiu trans* a Catalunya.
- Anul·lació de les condemnes judicials basades en les lleis que penalitzaven el fet trans* per part de la Generalitat de Catalunya.
- Retirada de l'historial mèdic dels ingressos involuntaris a psiquiatria de les persones trans* durant el franquisme.
- Inhabilitació de professionals sanitaris que duguin a terme "teràpies" d'aversion i/o conversió i indemnització a les víctimes.

Infraccions i sancions

Des de la nostra associació no farem propostes de sancions, creiem que aquestes hauran d'estar harmonitzades amb els mecanismes sancionadors previstos a les lleis 11/2014 i 19/2020. En canvi, sí que creiem necessari tipificar algunes infraccions importants per garantir els drets trans* que no estan recollides a les anteriors lleis. En particular:

Infraccions lleus

- Referir-se de manera intencionada i reiterada a una persona trans* per un nom i gènere diferents de la seva identitat.
- No respecte del dret a l'autodeterminació de gènere en els formularis i carnets

Infraccions greus

- Referir-se en públic de manera intencionada i reiterada a una persona trans* per un nom i gènere diferents de la seva identitat.
- Omissió del Deure d'Intervenció
- No respecte del dret a l'autodeterminació de gènere tal i com està regulat en aquesta llei en

els formularis i carnets de manera reiterada o per part de l'administració pública

- Finançar o realitzar estudis científics o mèdics que no compleixen o s'emparin en els principis d'aquesta llei i en el coneixement científic.

Infraccions molt greus

- No respecte del dret a l'autodeterminació de gènere tal i com està regulat en aquesta llei en els formularis i carnets de manera reiterada i per part de l'administració pública
- Negació reiterada de la identitat de gènere lliurement manifestada d'una persona per part de figures d'autoritat (mestres, metges, familiars, tutors, etc.)
- Referir-se per part del personal de l'administració pública, els òrgans directius del lloc de treball o personal docent dels centres escolars en públic de manera intencionada i reiterada a una persona trans* per un nom i gènere diferents de la seva identitat.
- Negar l'accés a les persones trans* als espais exclusius del gènere amb que s'identifica.
- Utilització de pràctiques pseudoterapèutiques per intentar alterar la identitat de gènere d'una altra persona.
- Omissió reiterada del Deure d'Intervenció